

Sollefteå kommuns remissvar U2020/04134/GV

Allmänna synpunkter/sammanfattning av Sollefteå kommuns synpunkter

Sollefteå kommuns synpunkter på föreliggande promemoria, grundar sig i de ca 40 års erfarenhet vi har av att bedriva elitidrottsutbildning på gymnasienivå. Synpunkterna lämnas utifrån hur vi bedömer att förslaget påverkar oss som skolhuvudman och de idrottsgrenar vi idag bedriver som RIG och NIU - *längdskidåkning* och *skidskytte*. Läsåret 20/21 har vi 54 elever i våra verksamheter, fördelat enligt nedan:

	RIG-elever	NIU-elever
Längdskidor	23	5
Skidskytte	15	11
SUMMA ELEVER	38	16

I procent innebär siffrorna i ovan tabell att ca 30 % av det totala elevantalet är NIU-elever. För skidskyttes del är det 42 % NIU-elever.

Som en konsekvens av föreliggande förslag, ser Sollefteå kommun en risk i att vårt totala elevantal längdskidåkare och skidskyttar kan komma att minska. Visserligen föreslås antalet elever i den nya "Gymnasie- eller gymnasiesärskoleutbildning med specialidrott" bli ca 5 000 mot dagens ca 1 200 RIG-elever. Men om man även räknar in dagens NIU-elever ser vi i stället en minskning av den totala volymen i landet med ca 4 000 (från totalt 9 000), eller ca 44 %. Då flera stora lagidrotter (bl.a. fotboll och ishockey) nu sannolikt ska in i det föreslagna systemet med "Gymnasie- eller gymnasiesärskoleutbildning med specialidrott", ser vi en risk i att antalet längdskidåkare och skidskyttar som får plats bland de ca 5 000 eleverna kommer att vara lägre än det antal RIG-platser som dessa idrotter har i dag.

Eftersom Sollefteå idag har en högre andel NIU-elever vid vår skidskytteutbildning bedömer vi att risken för färre elever är störst där.

Vi vill trycka på att det behövs en viss elevvolym för att upprätthålla kvalitet och ekonomisk bärighet i denna typ utbildning. Vi håller precis på med en omfattande satsning med nybyggnation av utbildningslokaler för de av våra gymnasieelever som är längdskidåkare och skidskyttar. En investering om ca 30 mnkr. Den volym vi totalt sett (RIG + NIU-elever) har idag är bra för oss. Någonstans finns en gräns för att det blir för få elever. Ett årligt antagande av 7 längdskidelever och 6 skidskytteelever bedömer vi som en nödvändig förutsättning i våra verksamheter.

Nedan följer våra kommentarer på promemorians förslag.

1. Det ska endast finnas en typ av utbildning med specialidrott, men andra ungdomar ska också få möjligheter att utvecklas inom idrotten

Det föreslås att det till skillnad från i dag endast ska finnas en typ av gymnasie- eller gymnasiesärskoleutbildning med specialidrott som ska vara riksrekryterande. Ämnet specialidrott ska endast få erbjudas inom denna utbildning. Ungdomar som inte når upp till elitnivå inom sin ålderskategori, men som har ett stort intresse av att vidareutvecklas inom sin idrott föreslås i stället få goda möjligheter till detta inom ramen för andra utbildningar genom att Statens skolverk får i uppdrag att se över innehållet i kurserna specialisering 1 och 2 inom ämnet idrott och hälsa så att de anpassas till att enbart avse utveckling inom en vald idrott.

Sollefteå kommuns synpunkter:

För den yppersta eliten är förslaget bra då det sannolikt innebär att de största talangerna samlas på färre orter än idag och utvecklas än mer genom att sporra varandra.

För de 16-åriga individer som ligger strax efter i sina idrottsresultat (dagens NIU-elever) är det däremot ett sämre förslag. Detta eftersom antalet poäng dessa ungdomar kan använda sig av för att utvecklas i sin idrott under gymnasietiden sjunker med 71 %. Från 700 poäng till 200 poäng. Men det innebär även att möjligheten till att träna utanför skoltid minskar. Detta eftersom dessa elever ska studera 500 poäng mer "vanliga" gymnasiekurser, vilket naturligtvis medför ett merarbete även utanför den ordinarie skoldagen. Sett till antalet träningstimmar som totalt sett kan genomföras under gymnasietiden bedömer vi att detta innebär en årlig minskning som gör att deras möjligheter att utvecklas till elitnivå minskar avsevärt.

Vår bedömning är att detta kan leda till att ett inte obetydligt antal ungdomar lägger ner sin idrottsatsning om de inte antas till en "Gymnasie- eller gymnasiesärskoleutbildning med specialidrott" efter årskurs 9. Vilket ger negativa konsekvenser för bredden strax under toppen redan fr.o.m. 16-årsåldern. Det innebär också att landet tappar en del av de individer som idag utvecklas till yppersta elitnivå lite senare än som 16-åring. Lite mer långsiktigt riskerar rekryteringen av tränare och andra ledare till bl.a. ungdomsföreningar försvåras, då antalet individer som idrottat på hög nivå genom hela sin gymnasietid minskar. Detta då det är vår erfarenhet är att det finns många ledare i ungdomsföreningar som har gått en elitidrottsutbildning (RIG eller NIU) under sin gymnasietid.

**2. Huvudmännen får ansöka om utbildning hos Skolverket –
Riksidrottsförbundet och specialidrottsförbunden är medaktörer i
beslutsprocessen**

Skolverket föreslås svara för att pröva ansökningar om att få anordna gymnasial utbildning med specialidrott. För att få ett godkännande ska det finnas ett nationellt intresse av utbildningen för att tillgodose elitidrottens krav och behovet av att elever kan kombinera gymnasial utbildning med elitidrott. Den idrottsliga miljön ska vara av god kvalitet och det ska finnas förutsättningar för ett etablerat samarbete med ett specialidrottsförbund. Innan Skolverket fattar beslut ska myndigheten inhämta ett yttrande från Riksidrottsförbundet med förslag om var utbildningen ska få anordnas och om antal platser. Förbundets yttrande ska inkludera ett yttrande från det specialidrottsförbund som är relevant för utbildningen. Beslutet om att få anordna utbildningarna ska gälla för fyra antagningsomgångar.

Sollefteå kommuns synpunkter:

Detta innebär inga egentliga skillnader mot hur det är idag. Sollefteå kommun menar att det visserligen är bra att Skolverkets beslut utökas till att gälla fyra år, men för att ge anordnare av elitidrottsutbildning på gymnasienivå optimala förutsättningar att planera och organisera verksamheten, ser vi gärna se att besluten gäller för längre tid än så. Vi menar att så pass kortsiktiga beslut som 4 år i taget innebär att anordnarkommunerna tvingas ta ekonomiska risker för att hålla den kvalitet som specialidrottsförbund och Riksidrottsförbund efterfrågar. Som exempel kan nämnas den satsning om ca 30 mnkr på en utbildningslokal som Sollefteå kommun nu genomför för att optimera utvecklingsmöjligheterna för våra elitsatsande idrottslever.

3. Staten och kommunerna ska dela på kostnaden för utbildningen

Det föreslås att staten och kommunerna ska dela på kostnaden för utbildningen. Det är samma princip som ligger till grund för dagens system med riksidrottsgymnasier. Statens del av kostnaderna föreslås fördelas av Riksidrottsförbundet. Elevernas hemkommuner föreslås stå för programkostnaden och den del av merkostnaden för specialidrott som inte täcks av statsbidrag. Merkostnaden för specialidrott föreslås fastställas av Skolverket i en riksprislista. Detta ökar likvärdigheten mellan huvudmän jämfört med nuvarande ordning. Programkostnaden i övrigt föreslås ersättas genom sedvanlig interkommunal ersättning alternativt bidrag till fristående skolor. Alla elever som går en utbildning med specialidrott får, om övriga förutsättningar är uppfyllda, med automatik rätt till inackorderingstillägg.

Sollefteå kommuns synpunkter:

En skillnad mot idag är att elevernas hemkommuner enligt förslaget ska stå för den del av merkostnaden för ämnet specialidrott som inte täcks av statsbidrag. Vid en första anblick verkar detta bra för anordnare av denna typ av idrottsutbildning, eftersom det ser ut som att vi kommer att få bättre täckning än idag för dessa merkostnader. Men när vi sedan (sid 81 i promemorian) kan läsa att statens bidrag per elev antagligen kommer att halveras (minskas med ca 20 000 kr/elev) blir bilden en annan. Vår tolkning blir då att vi som anordnare antagligen kommer att få samma ekonomiska förutsättningar som idag. Skillnaden är att staten bidrar med ca 20 000 kr mindre/elev men att vi får ungefär den summan av elevens hemkommun istället. Alltså innebär förslaget att statens kostnader/elev minskar medan hemkommunernas kostnader/elev ökar. Sollefteå kommun vill här trycka på vikten av att *anordnarens kostnad/elev* inte ökar. Vilket innebär att det summan av de belopp vi som anordnare i framtiden får från Riksidrottsförbundet och från hemkommunen för merkostnader i specialidrott, inte får vara lägre än det belopp vi får från Riksidrottsförbundet idag. I detta sammanhang vill vi även påpeka att våra nettokostnader 2020 (inklusive intäkter från Riksidrottsförbundet) är ca 140 000 kr/elev.

4. Elever eller vårdnadshavare ska bekosta den individuella utrustningen, men undantag får medges

Elever eller elevernas vårdnadshavare föreslås bekosta den individuella utrustning eller liknande som behövs för att utöva elitidrotten då det bedöms orimligt att huvudmännen med skattemedel ska stå för sådan utrustning. Det föreslås dock ett undantag som innebär att huvudmannen ska stå för kostnaden när en elev eller dennes vårdnadshavare av ekonomiska skäl inte kan svara för kostnaden.

Sollefteå kommuns synpunkter:

Visserligen innebär detta ett lagförtydligande av att vi kan fortsätta göra som vi gjort i dessa frågor i många år, vilket är bra. Vi vill dock påpeka att det med förslaget finns en ökad ekonomisk risk för kommunerna. Detta då föreslagen förordningstext antagligen ska tolkas som att det är eleven själv som ska stå för dylika kostnader när hen blir myndig. Eftersom de flesta gymnasieelever inte har annan inkomst än sitt studiebidrag, vilket inte räcker för att bekosta utrustning m.m., finns en risk att utbildningsanordnare får stå för mer kostnader än idag. Vi har dock inget annat förslag än det promemorian föreslår.

5. Den som anses ha bäst förutsättningar för utbildningen inom respektive kön ska prioriteras vid urvalet till utbildningen

Utöver sedvanliga urvalsregler införs kompletterande urvalsregler som innebär att vid urval ska hänsyn tas till den elitnivå som den sökande uppnått i sin ålderskategori i den aktuella specialidrotten. Den sökande som anses ha bäst förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen ska ges företräde vid urval till utbildningen. Om idrotten bedrivs könsuppdelat ska en sökande enbart jämföras med andra sökande av samma kön.

Sollefteå kommuns synpunkter:

Inga synpunkter.

6. Entreprenadreglerna ändras inte

Entreprenadbestämmelserna i skollagen föreslås kvarstå oförändrade. Någon generell möjlighet för en huvudman att lämna över undervisningen i specialidrott till någon annan föreslås alltså inte.

Sollefteå kommuns synpunkter:

Inga synpunkter.

7. Bristen på legitimerade och behöriga lärare gäller även lärare i specialidrott

Det är önskvärt att Gymnastik- och idrottshögskolan utvecklar metoder för hur befintliga lärare i specialidrott som saknar legitimation och behörighet kan få tidigare kunskaper och erfarenheter validerade. Befintliga lärare bör i samband med en sådan validering också ges möjlighet till den kompletterande utbildning som behövs för att nå en lärarexamen.

Det förordas också att regeringen överväger ytterligare åtgärder för att tillgodose behovet av lärare i specialidrott i samband med andra åtgärder för att minska lärarbristen även i andra ämnen.

Sollefteå kommuns synpunkter:

Förslaget är bra. Visserligen har Sollefteå kommun under många år haft en bra situation gällande behörig personal vid våra elitidrottsutbildningar. Men ca hälften av vår personal går sannolikt i pension inom den kommande 10-årsperioden. Vi bedömer inte att vi kommer få rekryteringsproblem, men att staten förenklar/förbättrar möjligheterna till validering är välkommet.

8. Ikraftträdande och behovet av övergångsbestämmelser

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2022, de första ansökningarna kan göras i början av 2023, Skolverket föreslås kunna fatta beslut senast den 1 september

2023 och de första eleverna föreslås kunna börja hösten 2024. Tidpunkterna är satta utifrån att det behövs förberedelsetid för alla involverade.

Under en övergångsperiod behöver elever fortsatt kunna antas till riksidrottsgymnasier och nationellt godkända idrottsutbildningar. Äldre bestämmelser ska därför fortsatt gälla för denna elevgrupp – till dess de gått klart sin utbildning

Sollefteå kommuns synpunkter:

Inga synpunkter.

Sollefteå datum som ovan

Johan Andersson
Kommunstyrelsens ordförande